

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa M. O.
przeciwko L. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowej w J.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku
z dnia 24 lutego 2023 r., sygn. akt VI Pa 62/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 września 2022 r., IV P 29/22, Sąd Rejonowy w Ciechanowie oddalił powództwo i zasądził od powódki M. O. na rzecz pozwanego L. Sp. z o.o. Sp.k. w J. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku wyrokiem z dnia 24 lutego 2023 r., VI Pa 62/22, oddalił apelację powódki wniesioną od powyższego wyroku oraz zasądził od apelującej na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za drugą instancję.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie: 1. art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem,

przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w zw. z art 2 Konstytucji RP, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 367 § 3 k.p.c., art. 379 pkt 4 k.p.c.; 2. Art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 15zys¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w zw. z art. 2 Konstytucji RP, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 182 Konstytucji RP, art. 367 § 3 k.p.c., art. 379 pkt 4 k.p.c.; 3. art. 232 k.p.c.; 4. art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.; 5. art. 52 §1 pkt 1 k.p.; 6. art. 8 k.p.

Przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca uzasadniła nieważnością postępowania oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Powódka podniosła, że nieważność postępowania wynika z faktu, iż apelacja została rozpoznana przez Sąd Okręgowy w Płocku na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego, tj. w składzie wynikającym z art. 15zys¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych z dnia 2 marca 2020 r., co zgodnie z uchwałą składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., sygn. III PZP 6/22 prowadzi do nieważności postępowania.

W ocenie skarżącej oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z faktu, że Sąd Okręgowy w Płocku naruszył art. 378 § 1 k.p.c., gdyż nie wziął pod uwagę z urzędu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji z uwagi na sprzeczność składu sądu z przepisami prawa, naruszył art. 232 zd. drugie k.p.c., gdyż uznał za nieudowodnioną okoliczność, która nie była sporna, ale nie dopuścił z urzędu dowodu z opinii biegłego na tę okoliczność, a także naruszył art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., gdyż sporządził wewnętrznie sprzeczne uzasadnienie, z którego nie wynika jakie przyjął ustalenia faktyczne, a wszystkie te uchybienia miały wpływ na wynik sprawy, gdyż doprowadziły do bezzasadnego oddalenia apelacji.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika także z faktu, iż Sąd dokonał wykładni przepisów prawa materialnego w odniesieniu do innego stanu faktycznego niż stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie i przyjęty przez

Sąd Okręgowy za prawidłowy, a jednocześnie wskazane naruszenia przepisów prawa materialnego dotyczą takiej wykładni i takiego zastosowania przepisów prawa materialnego, które nie budzą wątpliwości w orzecznictwie.

Mając powyższe na uwadze powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Płocku w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance wynikającej z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., tj. nieważności postępowania.

Przywołanie w art. 398⁹ k.p.c. przyczyny przyjęcia skargi w postaci nieważności postępowania wynika z konieczności możliwie każdorazowego eliminowania uchybień procesowych o najdonioślejszym charakterze. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. nieważność postępowania Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu, czyli niezależnie od tego, czy skarżący sformułował stosowny zarzut naruszenia przepisu postępowania, oraz tego, czy wykazał on możliwość wpływu tego uchybienia na wynik sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02). Przyczyna kasacyjna, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., dotyczy wyłącznie postępowania przed sądem drugiej instancji, natomiast możliwość zbadania ważności postępowania pierwszoinstancyjnego

zostaje otwarta dopiero w razie postawienia odpowiedniego zarzutu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 września 2012 r., V CSK 384/11).

Wbrew odmiennemu twierdzeniu skarżącej w sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że w rozpoznawanej sprawie doszło do nieważności postępowania.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104), na którą zresztą powołuje się powódka Sąd Najwyższy rozstrzygnął kwestię wpływu orzekania przez sąd drugiej instancji w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej na nieważność postępowania z art. 379 pkt 4 k.p.c.

Według wspomnianej uchwały, której nadano moc zasady prawnej, rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej, ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Istotne jest jednak, że przyjęta przez Sąd Najwyższy w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże się z oceną skutków orzeczeń wydanych od dnia 26 kwietnia 2023 r. włącznie w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny. Uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do dnia 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15 zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, zostało ocenione przez Sąd Najwyższy za niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście wadliwe. Ponadto możliwość wzruszania orzeczeń tylko z powodu dotychczasowego respektowania regulacji art. 15 zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej - bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego - nadszarpnęłaby również wizerunek sądów. Z tych względów, w pełni akceptując argumentację zawartą chociażby w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r.,

BSA I-4110-4/13 (OSNC 2014 nr 5, poz. 49), Sąd Najwyższy uznał, że ochrona dobra i interesów obywateli, jako najwyższa wartość konstytucyjna (art. 1 Konstytucji RP), a także powaga władzy sądowniczej i jej znaczenie w działalności państwa, nakazuje znieść wsteczne skutki wykładni, która legła u podłoża tej uchwały. Wobec tego jej rozstrzygnięcie nie obejmuje niniejszej sprawy, skoro zaskarżony skargą kasacyjną wyrok zapadł przed dniem 25 kwietnia 2023 r.

W konsekwencji nie można przyjąć, aby zaskarżone orzeczenie zapadło w warunkach nieważności postępowania.

Powódka wskazuje także, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnione jest oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować

argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

W ocenie skarżącej oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z faktu, że Sąd Okręgowy naruszył art. 378 § 1 k.p.c., gdyż nie wziął pod uwagę z urzędu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, a także naruszył art. 232 zd. drugie k.p.c., uznając za nieudowodnioną okoliczność, która nie była sporna, ale nie dopuścił z urzędu dowodu z opinii biegłego na tę okoliczność, a także naruszył art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., gdyż sporządził wewnętrznie sprzeczne uzasadnienie, a ponadto Sąd dokonał wykładni przepisów prawa materialnego w odniesieniu do innego stanu faktycznego niż stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy w Ciechanowie i przyjęty przez Sąd Okręgowy za prawidłowy, a jednocześnie wskazane naruszenia przepisów prawa materialnego dotyczą takiej wykładni i takiego zastosowania przepisów prawa materialnego, które nie budzą wątpliwości w orzecznictwie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zastosowanie art. 232 zd. 2 k.p.c. pozostawione jest dyskrecjonalnej władzy sądu, na co wskazuje użyty w tym przepisie zwrot "sąd może". Z tego powodu nieprzeprowadzenie dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia, które mogłoby skutecznie zostać wytknięte w skardze kasacyjnej (wyroki Sądu Najwyższego: z 25 czerwca 1998 r., III CKN 384/98; z 9 lipca 1998 r., II CKN 657/97; z 26 stycznia 2000 r., III CKN 567/98; z 17 kwietnia 2008 r., I CSK 79/08; z 20 grudnia 2019 r., II CSK 518/18 postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 grudnia 2000 r., II CKN 1322/00; z 15 czerwca 2020 r., II CSK 542/19). Zaniechanie przez sąd dopuszczenia dowodu z urzędu może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, jeżeli w wyniku tego zaniechania nie zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności sporne, istotne dla rozstrzygnięcia

sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2011 r., II UK 339/10, postanowienie Sądu Najwyższego z 17 listopada 2020 r., III PK 212/19).

Taka sytuacja nie miała w sprawie miejsca, gdyż Sąd drugiej instancji wyjaśnił z jakich powodów przyjął, że powódka w momencie dokonywania płatności nie znajdowała się w stanie wyłączającym możliwość racjonalnego rozumowania czy też w stanie organicznej świadomości. Sąd ten podkreślił, że prywatna opinia psychologiczna o jej trudnościach w radzeniu ze stresem nie może być podstawą do przyjęcia wskazanego stanu, bowiem zakup artykułów spożywczych nie należy do sytuacji stresujących. Sąd odwoławczy podkreślił także, że prywatna opinia nie ma charakteru dowodu. Stwierdzenie stanu świadomości powódki wymaga bowiem przeprowadzenia opinii przez biegłych sądowych, którego to dowodu powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie zawnioskowała.

Natomiast zarzut naruszenia przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia (art. 387 § 2¹ k.p.c.) jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2022 r., II CSKP 147/22, Legalis nr 2899905).

W ocenie Sądu Najwyższego motywy orzeczenia Sądu drugiej instancji nie są obarczone wewnętrzną sprzecznością, którą skarżąca próbuje wykazać w celu podważenia oceny prawnej, z którą się nie zgadza.

Sąd odwoławczy wskazał na okoliczności sprawy wskazujące na umyślnie działanie powódki w porozumieniu z kasjerką - ilość pominiętych przy kasowaniu produktów oraz fakt anulowania znacznej części produktów pomimo ich pierwotnego zeskanowania. Sąd ten stwierdził, że taka sytuacja jest możliwa tylko w sytuacji celowego działania i nie ma przy tym racjonalnych przesłanek do przyjęcia, że kasjerka działając w ten sposób robiła to bez przyzwolenia i zgody powódki. Oznacza to, że powódka była w pełni świadoma przywłaszczania nie zapłaconych produktów. Jej zachowanie było intencjonalne i celowe i w związku z tym stanowiło ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.

Sąd zatem należycie przeanalizował fakty i wyciągnął z nich zgodne z logiką i prawidłowym rozumowaniem wnioski. Nie dopuścił się również widocznej *prima facie* wewnętrznej sprzeczności czy braku jasności w uzasadnieniu orzeczenia.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

(r.g.)